

KLASSIEKER - Dominique Vanneste

ERFGOED EN GEOGRAFIE: EEN VERFRISSENDE MATCH

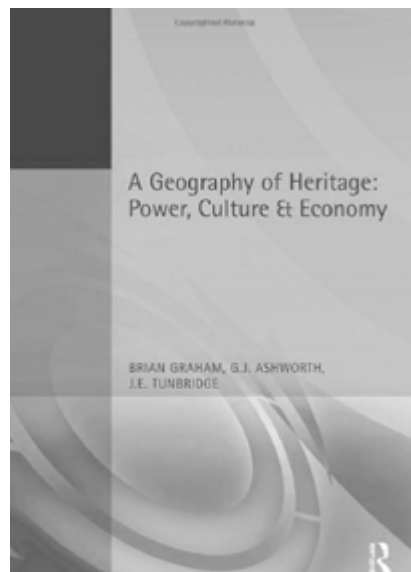
Erfgoed was lange tijd het speelveld van andere disciplines dan geografie, zoals geschiedenis, kunstgeschiedenis, archeologie, architectuur, monumentenzorg en misschien ookwel historische geografie. Het boek van Graham, Ashworth en Tunbridge uit 2000 was dan ook verfrissend omdat de auteurs heel coherent stelden dat erfgoed ten eerste niet zomaar iets is uit het verleden dat we bij wijze van spreken gewild of ongewild op ons bord krijgen. Ten tweede stelden de auteurs dat erfgoed een fundamenteel ruimtelijke dimensie heeft.

In het kader van een eerder toe- dan afgenomen debat over *sense of place*, *identity*, *smart cities*, *inclusiveness* enzovoorts is de zienswijze dat erfgoed geen objectieve realiteit is en ook gebruikt mag (of moet) worden door de huidige maatschappij, een geschenk voor wie al met ruimte bezig is. Omdat al het erfgoed zich ergens bevindt en zich mogelijk relateert aan die plaats, geeft erfgoed weer een bepaalde identiteit aan die plaats. Deze ruimtelijke dimensie van erfgoed doet de auteurs stellen dat: "[...] *In so far as geography is concerned with issues of regional development and regeneration, urban planning and tourism, heritage constitutes a prime element in these processes and a principal component of the various strategies of policy implementation.*" (p. 4-5).

Als erfgoed al in rekening wordt gebracht, hebben ruimtelijke wetenschappers de neiging om deze in de ruimte te zien als een objectieve realiteit. Maar erfgoed is geen objectieve realiteit. Erfgoed, evengoed als de ruimte zelf en de plaats van erfgoed in die ruimte, is een sociale constructie. Deze benadering heeft nog niets van haar actualiteitswaarde verloren. Het begrip *contested heritage* wordt niet uit de weg gegaan en kaart het conflict aan tussen de symbolische, culturele en commerciële betekenis van erfgoed voor uiteenlopende groepen. De auteurs doen zo nadenken over erfgoed als economisch én sociaal kapitaal.

Op dit ogenblik lijkt de geografie van erfgoed samen te vallen met een geografie van commodificatie en (over)gebruik. De recente wetenschappelijke literatuur en media-berichterijding over massatoerisme, op de spits gedreven als over-toerisme, in historische centra zoals Venetië, Amsterdam, Barcelona, Dubrovnik enzovoorts stimuleert dat idee. In de kern gaat het om

machtsrelaties die spelen op de verschillende schaalniveaus (van lokaal tot globaal) en die erfgoed bekijken als een consumeerbaar goed. Private economische actoren zoals internationale touroperators, maar ook overheden, zien erfgoed vaak als een (publiek beschikbare) bron. Organisaties zoals UNESCO zijn hierin een belangrijke factor door met het werelderfgoedlabel een waardeoordeel uit te spreken over bepaald erfgoed. Reeds twintig jaar geleden gingen de auteurs in op deze verschillende schalen en het gebruik van macht en beleid onder andere in relatie tot de verhouding tussen erfgoed en identiteit. Anderzijds herinnert het boek ons aan het feit dat nog heel wat actoren in de ruimte er niet inslagen om toegevoegde waarde te ontlenuen aan de historiciteit van erfgoed. Het boek behandelt dus vrij evenwichtig zowel over- als ondergebruik van erfgoed voor economie alsook *placemaking*.

Literatuurselectie

Graham, B., Ashworth, G. J. & Tunbridge, J. E. (2000). *A geography of heritage: Power, culture and economy*. London: Arnold.

Dominique Vanneste (dominique.vanneste@kuleuven.be), professor Geografie en Toerisme aan de KU Leuven, focust in onderzoek zowel als onderwijs op lokale en regionale ontwikkeling, duurzaam toerisme als ontwikkelingshefboom, 'sense of place' en de bijdrage van erfgoed en landschap hierin, netwerking en participatieve benaderingen.